

طلوع

روزنامه

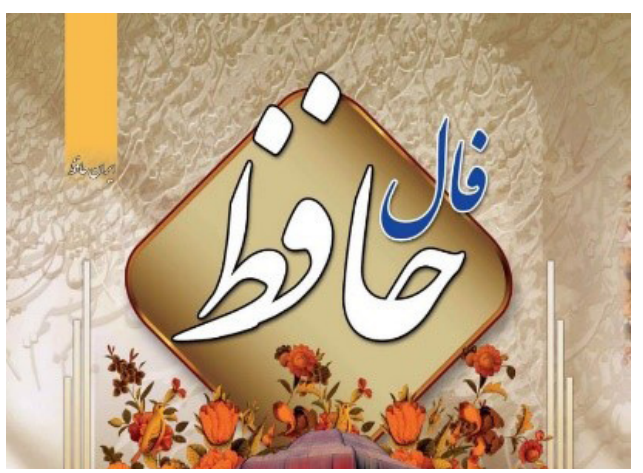
شنبه ۲۸ فروردین ۱۴۰۰ ◉ شماره ۳۰۵۲ ◉ قیمت در کلزون ۳۰۰۰ تومان

طلوع روزنامه فرهنگی / سیاسی / اجتماعی / ورزشی

شماره استاندارد بین المللی روزنامه طلوع (شاپا) : ۸۰۰۲-۵۸۷۳	ISSN: 5873 - 8002	عضو شرکت تعاونی مطبوعات کشور
شیراز: خیابان انقلاب (نادر) / نیش پارک انقلاب / مجتمع رز / طبقه اول		تلفن: ۰۷۱-۳۳۴۴۴۷۷۲
کازرون: خ قدمگاه / پایین تر از تقاطع امیر کبیر ۴۲۲۲۹۲۴۶-۰۷۱		فاکس: ۳۳۴۴۴۷۷۱
حساب جاری سپهر ۰۱۴۵۵۸۳۷۰۰۱ بانک صادرات به نام روزنامه طلوع		پست الکترونیک: toloudaily@gmail.com
مروانماه اخلاقی: tolounews.com/Regulations.aspx		آدرس سایت: www.tolounews.com
چاپخانه: خلیج فارس		

امروز شما

مهر

فروردین

اردیبهشت

آبان

باید به خانواده و دوستانت وقت بیشتری بدهی و بیشتر به آنها توجه کنی. به حرف‌های آنان به دقت گوش بده و تا جایی که می‌توانی به آنها کمک کن.

اردیبهشت

این روزها مسائل عاطفی ذهن تو را به خود مشغول کرده. دوستان زیادی دور تو جمع شده‌اند اما تو در میان آنها به جستجوی شخص ایده‌آلت هستی. این جستجو را باید ادامه داد تا به نتیجه مطلوب رسید.

خرداد

حرف‌های نامربوط یک نفر بین تو و دوست یا همسرت کدورت و ناراحتی به وجود می‌آورد. تا وقتی که از حرف یا خبری مطمئن نشدی نباید درباره‌اش قضاوت کنی.

باید نسبت به آینده‌ات مطمئن باشی. لزومی ندارد که همیشه دیگران این خطاها را به تو بدهند که همه‌چیز درست و روبراه است! وقتی خود در مورد انتخابات یقین داشته باشی و با خود صادقانه رفتار کنی، کافی است و حالا این تو هستی که به خودت روحیه می‌دهی.

دی

باید زمان بیشتری را صرف بازنگری اعمال و رفتار خود در گذشته کنی. باید تجربه‌های گذشته‌ات را به دقت مرور کنی تا دوباره دچار همان مشکلات نشوی و انتخاب درستی داشته باشی.

بهمن

باید زمان بیشتری را صرف بازنگری اعمال و رفتار خود در گذشته کنی. باید تجربه‌های گذشته‌ات را به دقت مرور کنی تا دوباره دچار همان مشکلات نشوی و انتخاب درستی داشته باشی.

باید هر کسی و یا هر چیزی را که زندگی عاطفی تو را دچار تنش می‌کند، از خود دور کنی. در راهی قدم بگذار و به کسی عشق بورز که قابل اعتماد باشد. تا در مورد قصد و نیت کسی مطمئن نشدی، او را به قلبت راه نده.

مرداد

باید زمان بیشتری را صرف بازنگری اعمال و رفتار خود در گذشته کنی. باید تجربه‌های گذشته‌ات را به دقت مرور کنی تا دوباره دچار همان مشکلات نشوی و انتخاب درستی داشته باشی.

شهریور

حکایت امروز تو مثل روزهای گذشته است. باز هم رفتار گذشته را تکرار می‌کنی، فرصت‌های طلایی را از بین می‌بری و بعد مدتی را به حسرت آن می‌نشینی!!! به این ترتیب فرصت‌های دیگری هم نغله می‌شود!

شهر وند عکاس

عکس‌های حرفه‌ای خود را با کیفیت

مطلوب به آدرس ایمیل روزنامه طلوع

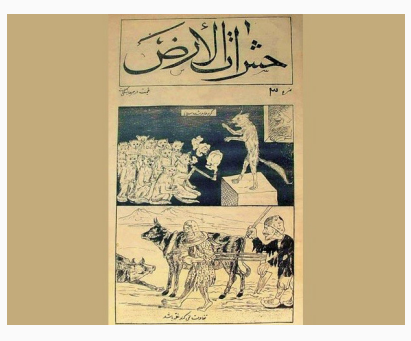
toloudaily@gmail.com ارسال

کنید تا در روزنامه درج گردد

تاریخ پرفراز و نشیب نشریه‌های فکاهی در ایران

جای خالی «بابا شمل»، «توفیق»، «طنز و کاریکاتور» و «گل‌آقا» این روزها احساس می‌شود

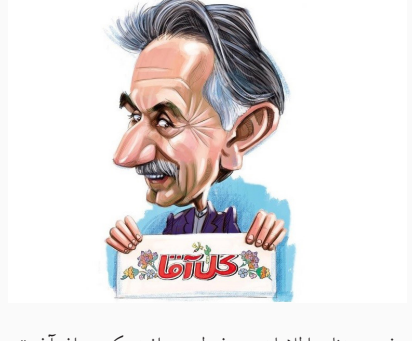
خودش دوسال است که اجاره نداده است. به منشی گفتن چرا دیروز این‌ها را به من نکشید و او گفت اگر می‌گفتن مرا از کار اخراج می‌کرده ۶ ماه است حقوق نگرفتیم، منتظر بودم از شما پول بگیرد و حقوق مرا بدهد. فردای آن روز که از زندان آزاد شد گفتم می‌خواهم از اینجا بلند شوم گفت تمام پولی که دادی رفت! بعد هم گفت خوب اجاره نده. گفت خود تو هم اجاره ندادهای و از اینجا بلندت می‌کنند، گفت من هر جا رفته همراه من نیا. نزدیک یکسال با او به دفترهای مختلف رفته که پول اجاره‌ام دربیاید. در این شرایط بحرانی مجله منتظر می‌گردد تا مردم را ببندد». در سال ۶۹ روزنامه ابرار کار می‌کردم. در نهایت انتشار مجله «طنز و کاریکاتور» به دلیل مشکلات عدیده‌ای چون جایگزینی مجلات و اینترنتی و جازوی به جای نشریات کاغذی ادامه نیافت.

عزیزانه درباره دلایل تعطیلی مجله «طنز و کاریکاتور» گفته است: «بخش زیادی از ماجرا برمی‌گردد به بحث مالی که هم به دلیل افت مخاطب نشریات کاغذی و هم به دلیل میل به استقلال که من داشتم و نمی‌خواستم به آگهی و آگهی‌دهنده وابسته شوم و سیاست‌های مجله من آنها را تعیین کنند، وضع مالی مجله طوری نبود و نیست که بتواند به روز شود.»

هفتنامه «گل آقا»

نحوه شکل‌گیری مجله «گل آقا» که یکی از مهمترین نشریه‌های فکاهی ایران است روند جالبی دارد. در دی‌ماه سال ۱۳۴۶ در سوئین

صفحه روزنامه اطلاعات ستون طنزی داشت که عنوان آن «دو کلمه حرف حساب» بود و نویسندگانش با نام مستعار گل آقا آن را منتشر می‌کرد. یکی از دلایل مورد توجه گرفتن ستون «دو کلمه حرف حساب» انتقاد نگارنده آن با شخصیت‌های مطرح سیاسی و دولتمردان به زبان طنز بود و نویسنده آن کسی نبود جز زنده‌یاد کورمتر صابری فومنی که سال‌های مدیدی با جراید طنز، از جمله نشریه موفق «توفیق» همکاری کرده بود. با وجود ستون «دو کلمه حرف حساب» شاید این اولین‌بار بود که یک ستون با زبان مقتدانه دولتمردان را به چالش می‌کشید. روند چاپ و نشر ستون «دو کلمه حرف حساب» به مدت شش سال ادامه یافت و پس از آن بود که صابری فومنی برای اخذ مجوز انتشار مجله‌ای مستقل اقدام کرد و نام مستعار خود را برای آن انتخاب کرد. بدین‌جهت مجله «گل آقا» در پاییز سال ۱۳۶۱ روی پیشخوان دکها و روزنامه‌فروشی‌ها رفت و در همان ابتدا نایاب شد و از اواخر دهه شصت از نیاز جامعه به وجود آثار طنز و فکاهی خیر می‌داد. شادری که روی جلد مجله (با طراحی احمد عربانی) چاپ می‌شد این بیت بود: «یک زبان دارم دو دندان لق / می‌زنم تا زنده هستم حرف حق»

علاوه بر شناخت صابری فومنی از مقوله طنز در مطبوعات، دیگر امتیاز این نشریه وجود افرادی چون ابوالفضل زورعی نصرآباد، محمد حاجی حسینی، مرتضی فرجیان، مرتضی ناطقانی (معتضدی)، محمدجعفر ضیایی، ناصر پاک‌کشیر، منوچهر اخترامی، رضا رفیع و بزرگمهر حسین‌پور، مرتضی فرجیان، احمد عربانی و برخی دیگر بود.

بوده‌اند. هفتنامه «توفیق» بنا به دلایلی در سه دوره مقطع و غیرمستمر امکان نشر یافته است. دوره نخست از ۱۳۰۲ تا ۱۳۱۸ به مدیریت حسین توفیق منتشر می‌شده است. با درگذشت حسین توفیق در ۱۳۱۸ انتشار هفتنامه به مدت یک سال متوقف شد تا آنکه محمدعلی توفیق (فرزند حسین توفیق) مدیریت و انتشار آن را به عهده گرفت و این روند تا کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۲۲ ادامه یافت. هفتنامه «توفیق» که در پرداخت به مسائل سیاسی خط مشی مشخصی داشت و معمولاً با دربار سر و شاخ نمی‌شد، اما پس از کودتا مقاله‌ای به عنوان «هفته روسیه» منتشر کرد که به انتقاد از شاه محمدرضای پهلوی می‌پرداخت. این اتفاق باعث تبعید محمدعلی توفیق از سوی دربار شد و او یک سال بعد با شرط اینکه فعالیت سیاسی نداشته باشد آزاد شد. در ادامه فهرست جرایدهای که اجازه فعالیت داشتند، منتشر شد اما نام «توفیق» در آن نبرده و در نهایت اینکه این مجله تا پایان سال ۱۳۳۶ شمسی، به مدت چهار سال و هفت ماه توقیف شد.

حسن، حسین و عباس توفیق افرادی بودند که دوره سوم مجله «توفیق» را منتشر کرده‌اند که این اتفاق فراز و نشیب‌هایی در پی داشت. افراد مذکور که گردانندگان اصلی تحریریه «توفیق» در دوره قبل بودند در اسفندماه سال ۱۳۳۶ روزنامه‌های فکاهی و طنزآمیز را منتشر کردند که «فکاهی» نام داشت و مورد استقبال مردم قرار گرفت تا اینکه محمدعلی توفیق در سال ۱۳۳۷ نام امتیاز نشریه «توفیق» و حق‌التألیف ۳۲ سال مندرجات آن را رسماً به برادران توفیق واگذار کرد. در ادامه نیز انتشار این دوره زیر فشار شدید سانسور و با توقیف‌های مکرر تا سال ۱۳۵۰ شمسی ادامه یافت اما با وجود فشارها تفکاهی تندتر و بیشتری را نسبت به دربار، نخست‌وزیران، وزرا و نمایندگان مجلس شورای ملی و سنا مطرح کرد و از گرانی و یکپارگی، بی‌عدالتی و فقر گفت.

نشریه «توفیق» در زمان نشر، علی شریعتی و محمد مصدق را به تعریف آن از اواداشت و محمدعلی جمال‌زاده (نویسنده) نیز آن را در حکم آینه‌ای دانست که در آن چهره عامیانه مشوق (زبان فارسی) را می‌یابد.

مجله «کاریکاتور»

مجله کاریکاتور به سردبیری محسن دولو نیز دیگر نشریه‌ای است که از مردادماه ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۴۷ منتشر شد. از آنجایی که مجله «توفیق» در دوره نخست وزیرری هویدا انتقادهای تند و طنزآمیزی علیه نام‌های مجله بود او نیز در مقابل نشریه‌ای را راه‌اندازی کرد تا به این ترتیب در مقابل «توفیق» بایستد. از این رو امتیاز مجله فکاهی «کاریکاتور» را به محسن دولو واگذار کرد و تعدادی از طنز نویسندگان «توفیق» را نیز در تحریریه به کار گرفت.

«فکاهیون» یا «سردبیری ابوالقاسم صادقی، ماهنامه‌ای در زمینه طنز و کاریکاتور بوده که در دهه ۶۰ و از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۹ منتشر می‌شد. این نشریه ابتدا به صورت ماهنامه در ۲۸ صفحه و با قیمت ۱۰۰ ریال چاپ می‌شد و به مرور تعداد صفحات و قیمت آن نیز دستخوش دگرگونی شد. همچنین پس از چند سال ویرانه‌های متفاوتی چون «روزوز» و دیگر مناسبت‌ها را منتشر کرد. «فکاهیون» در سال ۱۳۶۳ تنها نشریه طنزی بود که منتشر می‌شد. همچنین در زمان جنگ، سیاه و ارتش فکاهیون را برای مناطق جنگی می‌خریدند و میان رزمندگان توزیع می‌کردند.

جواد عزیززاده بهمن عابد، احمد عربانی، خسرو شادمانی، محمد پورناتی، اسماعیل آتش، محمد صالحی آرام، محمد حاجی حسینی، ناصر انجیدی و سهراب اسدی برخی طنزپردازان و کاریکاتوریست‌هایی بودند که با ماهنامه «فکاهیون همکاری کردند. نشریه «فکاهیون» پس از سه سال انتشار، بدون هیچ توضیحی در سال ۱۳۶۹ متوقف شد.

مجله «طنز و کاریکاتور»

«طنز و کاریکاتور» نشریه طنز دیگری است که پس از انقلاب منتشر شد. این اثر از اواخر پاییز یا اوایل زمستان سال ۱۳۶۹ توسط جواد عزیززاده (کاریکاتوریست و کارتون‌نست) منتشر شد و انتشار آن ۳۰ سال ادامه یافت.

کاریکاتوریست و طنز نویسندگانی که در سال‌های پس از جنگ تحمیلی منتشر شد مورد توجه مخاطبان قرار گرفت و جالب اینکه طی سی سال انتشار هیچکدام از صفحات آن به تبلیغات و آگهی اختصاص نیافت و اگر چنین اتفاقی رخ داده بسیار معدود بوده است. درحالی‌که در آن مقطع سوسیبد و تبلیغات زیادی به نشریات داده نمی‌شد. در چنین فضایی مجله «طنز و کاریکاتور» طی سه دهه هزینه چاپ و نشر را از فروش خود کسب می‌کرد. طی آن مدت که مجله «طنز و کاریکاتور» چاپ می‌شد، بیش از شصت طنزپرداز و کاریکاتوریست با آن همکاری کردند.

جواد عزیززاده مدیر مسئول و سردبیر مجله کارتون که خود کاریکاتوریست است و از سال‌های پیش از انقلاب تجربه حضور در مطبوعات و جراید مختلفی را داشته طی مصاحبه‌ای با یکی از رسانه‌ها، اینگونه گفته است: «در آن زمان من در خانه کار می‌کردم و پول نداشتم که دفتر بگیرم. در آگهی که روزنامه منتشر کرده بود اتفاق از یک دفتر در با ۷۰ هزار تومان پول پیش و ماهی ۲۵۰۰ تومان اجاره کردم. فردای آن روز که به دفتر رفتم دیدم که مأموران آمدند و فردی که دفتر را اجاره داده بود یا خود می‌پرند؛ از منشی ماجرا را پرسیدم که گفت این شخص صاحب این مکان نیست و

در سال ۱۹۰۷ علیقلی خان صراف که مدتی مدیر روزنامه‌های «احتیاج» و «قیال» چاپ تبریز بود، روزنامه فکاهی دوم ایران را به نام «آذربایجان» منتشر کرده است. این روزنامه به دو زبان فارسی و آذربایجانی چاپ می‌شد و علیقلی خان صراف موفق شد گاهی کاریکاتورهای خود را به رنگی نیز چاپ کند. او از نخستین ناشران ایرانی بود که چاپ رنگی در روزنامه به کار بردند. مطالب فکاهی «آذربایجان» مثل «طلوع» سیاسی و اجتماعی بود و جنبه سرگرمی و تفریحی خالی نداشت.»

روایت دیگر این است که روزنامه «دب» اولین نشریه‌ای است که با همت ادیب الممالک فراهانی شاعر چاپ شده در صفحات آن کاریکاتور چاپ شده است. آنظور که می‌گویند این روزنامه با چاپ سنگی و خط نستعلیق به مدت سه سال در مشهد منتشر شده و در سال سوم، کاریکاتورهای ساده و ابتدایی توسط حسین الموسوی (نقاش باشی آستان قدس رضوی) ترسیم می‌شد. اگر چنین باشد حسین الموسوی را باید نخستین کاریکاتوریست مطبوعاتی ایران نامید. نشریه‌های طنز و فکاهی منتشر شده از دوران قاجار تا پیش از انقلاب

نشریه «ملائصرالدین»

نشریه «ملائصرالدین» به سردبیری جلیل محمدقلی‌زاده یکی از آثار مهم در عرصه مطبوعات است که علی‌اکبر صابری‌بنیانگذار آن است و به مدت بیست سال منتشر شد. این اثر صرفاً طنز و فکاهی نبوده، اما تأثیر مهمی در انتشار کاریکاتور و جراید فکاهی داشته است. جلیل محمدقلی‌زاده به واسطه نشریه «ملائصرالدین» بود که قدم شیبی در ارائه آثار طنز مطبوعاتی برداشت. این اثر نخستین نشریه سیاسی فکاهی ایران است که چند ماه پیش از انقلاب مشروطه حدود سال ۱۲۸۵ هجری شمسی منتشر شد. «ملائصرالدین» در ابتدا در تقلیس منتشر می‌شد و سپس در تبریز و باکو نیز امکان انتشار یافت. این اثر به ترکی آذربایجانی، با رسم الخط عربی و سپس با روی کار آمدن شوروی به زبان لاتین و گاه روسی منتشر می‌شد. با انتشار «ملائصرالدین» مردم با سیاست در قالب طنز آشنا شدند. جلیل‌محمد قلی‌زاده با حضور در نشریه «ملائصرالدین» تلاش می‌کرد انتقادات خود را با تصاویر طنز بیان کند تا به این ترتیب آن‌ها را که سواد خواندن و نوشتن نداشتند نیز از آن بهره ببرند. او در این زمینه موفق عمل کرد تا جایی که پس از مدت زمانی کوتاه بیشترین بخش مجله به تصاویر و اختصاص داشت.

علی‌اکبر صابری که او را با نام مستعار «بره‌توب» می‌شناختند نیز اشعار انتقادی خود را در این مجله منتشر می‌کرد. «ملائصرالدین» «سورسرافیل» تأثیر داشته است؛ و اینکه «ملائصرالدین» الگوی شد تا آن حد مهم است که به عقیده برخی بر کم و کیف نشریه «سورسرافیل» تأثیر داشته است؛ و اینکه «ملائصرالدین» الگوی نشریه‌های متعددی بود که پس از انقلاب مشروطه بیرون آمدند و تا آنجا اهمیت داشت که برخی دلایل حیات کاریکاتور امروز را مروهون انقلاب مشروطه و آن می‌دانند.

نشریه «کاهایون»

یکی از چند نشریه‌ای بود که پس از پیروزی انقلاب مشروطه منتشر شد. این اثر توسط شخصی به اسم علیقلی صفروف در تبریز منتشر شد. در همان دوران «کاهایون» نشریه دیگری منتشر می‌شد که «روزنامه» نام داشته و اخبار مربوط به حکومت و اتفاقات روزمره را به سمع و نظر مردم می‌رساند. در واقع عنوان «شبنامه» کنایه‌ای به «روزنامه» است. نشریه فکاهی «شبنامه» با نظارت دولت وقت منتشر نمی‌شد و برای فرار از سانسور و پرداختن به اخباری که خوشایند شاه و عواملش نبود، مخفیانه منتشر می‌شد تا از این طریق عدم آزادی بیان را به چالش بکشد. نشریه «شبنامه» تا حدی مورد توجه بود که علیقلی صفروف را پندر فکاهی ایران می‌دانند.

هفتنامه «حشرات الارض»

«حشرات الارض» را برخی پس از «شبنامه» دومین نشریه تخصصی طنز و فکاهی می‌دانند که به صورت هفتنامه و پس از انقلاب مشروطه منتشر می‌شده است.

«حشرات الارض» که توسط حاج میرزا آقاقلی‌درو در سال ۱۳۲۶ هجری قمری در تبریز منتشر شد، زبانی انتقادی داشت و به مسائل سیاسی و اجتماعی روز جامعه می‌پرداخت و مطالب آن از زبان فردی به نام «فکار وکیل» بیان می‌شد. حسین طاهرزاده بهزاد نیز دیگر تصویرگر این اثر بوده است.

در ادامه سیر تاریخی پس از انقلاب مشروطه به یکی از مهم‌ترین آثار فکاهی تاریخ کشور می‌رسیم که در دوران سلطنت پهلوی منتشر می‌شده است.

هفته نا مه «توفیق» با حدود نیم قرن فعالیت از سال ۱۳۰۲ تا ۵۰ ۳۱ خورشیدی شب‌های جمعه با شعار «همه‌شهری!» شب جمعه دو کار یادت نره: دوم خریدن مجله توفیق! منتشر می‌شد. بنیان‌گذار، صاحب امتیاز و اولین مدیر مسئول هفتنه نامه «توفیق» نده‌یادحسین توفیق (شاعر، نویسنده، طنزپرداز و روزنامه‌نگار) است. حسین توفیق پیش از تأسیس و انتشار هفتنامه «توفیق» به مدت چهار سال، سردبیر روزنامه «گل زرد» بود و در سال ۱۳۰۱ موفق به اخذ امتیاز نشریه هفتنامه «توفیق» شد. او در ۲۹ بهمن ۱۳۱۸، پس از سپردن اداره هفتنامه به تنها فرزندش محمدعلی‌خان توفیق دارفانی را وداع گفت.

یو سف‌خسروپور، ابوالقاسم جالت، پرویز خطیبی، محمدامین محمدی، کریم فکور، ابوتراب جلی، حسین توفیق و عباس توفیق افرادی هستند که در دوره‌های مختلف سردبیر یا رئیس هیئت تحریریه (شورای نویسندگان) هفتنامه «توفیق»

در دورانی نه چندان دور، یعنی تا همین چند سال پیش طنز، کاریکاتور و فکاهی مقولاتی جدانشدنی از مطبوعات ایران بودند؛ درحالی‌که در دنیای امروز که مردم با مشکلات عدیده دست و پنجه نرم می‌کنند و در روزگاری که مملو از اتفاقات تلخ و ناگوار است و وجود چنین آثاری چه صورت فیزیکی و چه به شکل مجازی به شدت احساس می‌شود.

به گزارش خبرنگار ایلنا، اینکه هر جامعه تا چه حد امکان بهره‌برداری از طنز را دارد به عوامل مختلفی بستگی دارد. سیاست دولتمردان کشورها، نوع برخورد و مواجهه حاکمیت‌ها با عموم مردم، تعریف هر جامعه از آزادی بیان و تعدد وقایع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی هر کشور در هر برهه از زمان موضوعات و مسائلی هستند که کم و کیف استفاده از زبان طنز را تحت تأثیر قرار می‌دهند. بی‌شک هر چقدر فضای تعامل و تبادل اطلاعات در هر کشور بسته‌تر باشد زبان طنز در بیان انتقادات ابرار کارآمدتری خواهد بود؛ اما در میان همه هنرها کاریکاتور ارتباط بیشتر و منسقی‌تری در بیان انتقادات دارد و از زمان پیدایش بشر به طور کم و بیش مورد توجه بوده است.

هنرمندان ایرانی نیز از گذشته‌های دور تا کنون از کاریکاتور (که فهم و درک آن برای عامه مردم راحت‌تر است) در بیان نظرات و انتقادهای خود بهره برده‌اند اما موضوعی که در بیشتر دیده شدن کاریکاتورها مؤثر است ارتباط هنرمندان این عرصه با مطبوعات است و نحوه نگاه جراید به مسائل مختلف و نوع چنانچندپی‌های سیاسی و جهت‌گیری آن‌هاست که بر کم و کیف فعالیت کاریکاتوریست‌ها تأثیر می‌گذارد. از طرفی همه اینها لزوم انتشار روزنامه‌ها و مجلات تخصصی را اهمیت می‌بخشد.

مجلات تخصصی کاریکاتور نیز از گذشته تاکنون جایگاه مشخصی در مطبوعات ایران داشته‌اند و نگاهی به گذشته آثاری را به یاد می‌آورد که در نوع خود بی‌نظیر بودند. متأسفانه هرچه گذشته از تمدن این آثار که در حالت معمول نیز بسیار معدود بوده‌اند، کاسته شده است. مورد دیگر اینکه روزنامه‌های دولتی و غیردولتی نیز نسبت به قبل توجه ویژه‌ای به کاریکاتور ندارند. روزنامه‌خوانان خطاها درس گرفت و راهی را انتخاب کردند که در زمان‌هایی نه چندان دور، هر روزنامه ستون یا گزده‌ای از صفحاتش را به کاریکاتور و مطالب طنز اختصاص می‌داد و حال اینگونه نیست.

گزارش روی پوش به مجالی می‌پردازد که در مقاطع مختلف تاریخی به مقوله طنز در ادبیات تفریحی و کاریکاتور اختصاص داشته‌اند و مدت‌هاست چاپ نمی‌شوند.

دوران قاجار سرآغاز فعالیت‌های مطبوعاتی در ایران

دوران قاجار را می‌توان آغاز فعالیت مطبوعات در ایران دانست. در این دوره بود که صنعت چاپ وارد ایران شد و باتوجه به اینکه بیسوادان در دوره قاجار، قشر گسترده‌ای از مردم را تشکیل می‌دادند، تصاویر، زبان گویاتری برای ارتباط آن‌ها با جراید بود و یکی از دلایل انتشار آثار مصور نیز همین موضوع بود. از سوی دیگر توجه به نهضت مشروطه و به‌ویژه‌ی آن در دوران قاجار اتفاق افتاد و در این میان آگاساری مردم برای درک مسائل سیاسی و اجتماعی از اهم مسائل بود.

تا پیش از انقلاب مشروطه، مجلات فکاهی فاقد تصویر بودند، اما بعد از آن با ظهور و فعالیت افرادی که برای ارائه اخبار از طنز تصویری کمک می‌گرفتند اتفاقات مثبت و منفی تحولی بزرگ در تاریخ طنز مطبوعاتی رخ داد. شخصی که این تحول را رقم زد جلیل محمدقلی‌زاده نام داشت که در ادامه بیشتر معرفی خواهد شد. باید یادآور شد که جراید منتشر شده در دوره قاجار و پس از انقلاب مشروطه از واژه طنز استفاده نمی‌کردند؛ و در سال‌های پس از انقلاب اسلامی است که واژه طنز در جراید کاربرد داشته است. به‌طور معمول متولیان از عبارات و واژه‌های نشریات انتقادی، فکاهی، مصور، کاریکاتوری در معرفی آثارشان استفاده می‌کردند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی کم کم واژه طنز مورد توجه نشریات فکاهی، انتقادی قرار گرفت؛ هرچند در دوره اول انتشار این گونه نشریات بلافاصله بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۱۳۵۸ همچنان روش خود را «فکاهی – سیاسی» اعلام می‌کردند. نسخه نایاب «قاسم الانجبار» به عنوان اولین نشریه فکاهی کاملاً فارسی ایران

اولین نشریه فکاهی ایران در چه مقطعی منتشر شده؟

«قاسم الانجبار»، «آذربایجان»، «تسویق»، «زشت و زیبا»، «سلام و علیکم»، «ملاحوم»، «سورسرافیل»، «کشکول»، «آینه‌غیبت‌نما»، «تنبیه»، «تسبم‌شمال»، «خبرالکلام»، «استبداد» و «صفهان» نشریاتی بوده‌اند که پس پیروزی انقلاب مشروطه منتشر شده‌اند. موضوعی که وجود دارد این است که بر سر اینکه اولین نشریه فکاهی ایران کدام بوده اتفاق نظر وجود ندارد و البته این موضوع محوریت گزارش پیش رو نیست.

با وجود آنکه انقلاب مشروطه را سرآغاز انتشار آثار فکاهی می‌دانند، اما برخی معتقدند نشریه «طلوع‌صور» نخستین نشریه فکاهی است که شش سال پیش از انقلاب مشروطه با مجوز منتشر شده و تنها شش شماره آن بیرون آمده است. این اثر مصور و فکاهی توسط عبدالمجیدخان تفتی مقلب به متین السلطنه در پوشهر انتشار یافته است. کوپل کوهن، در کتاب تاریخ سانسور مطبوعات در ایران طلوع‌صور را نخستین نشریه‌ای دانسته که سرشار از کاریکاتور بوده است. البته اینکه کاریکاتورهای منتشر شده در این اثر توسط کاریکاتورهای ایرانی کشیده شده یا کپی و برداشتی از آثار خارجی بوده، موضوعی است که نمی‌توان درباره‌اش اظهارنظر کرد به این دلیل که نمونه‌ای از این نشریه وجود ندارد. حمید مولان نیز در کتاب سیر ارتباطات اجتماعی اینگونه گفته است: